

TRAVERTINO

Parcs Naturals
de la Comunitat Valenciana

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de chera-sot
de chera

**BUTLLETÍ QUADRIMESTRAL DEL PARC NATURAL
CHERA-SOT DE CHERA**

Nº 18. GENER-ABRIL 2023

AMPLEXUS

CONCEPTE

En biologia, es denomina amb aquest nom a la manera d'aparellament pròpia dels **amfibis**. El mascle, generalment més xicotet que la femella, **s'abraça** a ella subjectant-la gràcies a unes callositats en les seues potes davanteres, que impedeixen que s'esvare.

En algunes espècies, la competència per les femelles és tal que una vegada que aconseguen trobar una parella es mantenen sobre aquesta en amplexus **durant dies o setmanes**.

Imatge portada: Boira de vall des de Las Antenas (Chera)

Imatge dreta: Parella de gripau comú realitzant el amplexus

Imatge esquerra: Formació dolomies ciutat encantada a Chera

ÍNDEX

04 EDITORIAL

- CANVI CLIMÀTIC: RESERVA D'AIGÜES SUBTERRÀNIES

05 COMUNICACIÓ I DIVULGACIÓ

- COMPROMES02

06 COL·LABORACIONS

- XARXA BIOCLIMA. SEGUIMENT DE LA BIODIVERSITAT
- JORNADA VINCLES: MARCA PARCS NATURALS

08 ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

- DÍA DE L'ARBRE 2023
- FIRA DE L'EMBOTIT, REQUENA
- FIRA DE MUNTANYA, CHERA
- VOLUNTARIAT DE MANTENIMENT DE SENDES

13 CONSERVACIÓ I MANTENIMENT

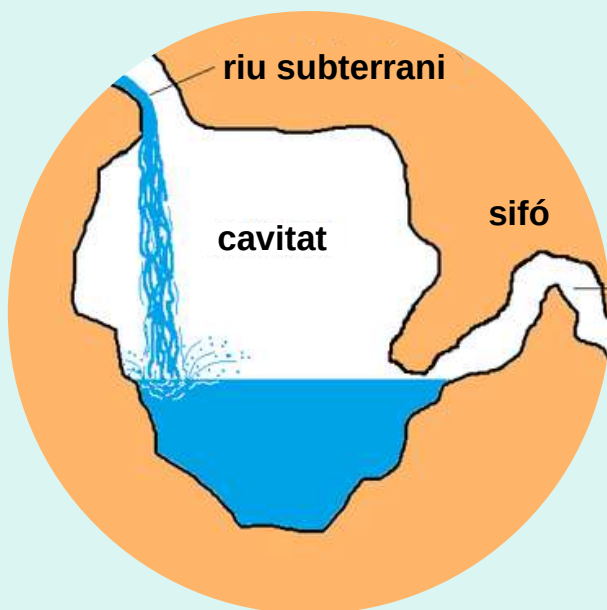
- JORNADA DE BIOCONSTRUCCIÓ AMB CANYES. CREACIÓ DE L'OBSERVATORI D'OCELLS, BUSEO
- TREBALLS DE DESBROSSAMENT I ELIMINACIÓ D'INVASORES
- REGS DE MANTENIMENT

15 NOTÍCIES

CANVI CLIMÀTIC: RESERVA D'AIGÜES SUBTERRÀNIES

El Parc Natural de Chera - Sot de Chera va ser declarat, a més de per la seua biodiversitat, per dos motius principals: la seua **riquesa hidrològica i geològica**.

Ja que la composició del sòl és en la seua majoria **roca calcària**, s'ha anat conformant un complex **modelat càrstic** que ha donat lloc a multitud de cavitats amb aigües subterrànies i **fonts vauclosianes**.

Font: curiosidadescintifiks.blogspot.com

El parc compta amb nombroses d'aquestes fonts, que es caracteritzen per brollar intermitentment depenent de l'aigua subterrània disponible.

Aquestes cavitats es recarreguen des de la superfície gràcies a la infiltració i compten amb una eixida que actua a **manera de sifó**. L'aigua subterrània emergirà en cas que tinga suficient aportació; en cas contrari es continuarà emmagatzemant. Cal tindre en compte que aquestes fonts no funcionen al mateix ritme que el règim de precipitacions actual, és possible que en plena temporada de sequera emergisca aigua com és el cas de **Las Toscas** actualment.

Però, com està afectant el canvi climàtic a l'aigua al parc natural?

Està provocant que de les fonts no emergisca aigua durant molt més temps que fa uns anys, és a dir, la recàrrega d'aigua subterrània és cada vegada menor. Això es deu en la seua majoria a tres motius: l'augment de les **temperatures**, els recents mesos de **sequera acumulada** i la major demanda estacional d'aigua a causa d'una major **aflluència de visitants**.

Una altra de les formes en què està afectant el canvi climàtic a l'aigua del parc és amb els extrems hidrològics: sequeres prolongades i riudes torrencials

Laura Hernández Sánchez, estudiant en pràctiques del Grau Superior d'Educació i Control Ambiental

Compromesos amb el canvi climàtic: Càlcul de la petjada de carboni en Parcs Naturals

El mes de setembre passat, vam realitzar la 1ª sessió informativa de CompromesO2 en el Centre d'Educació Ambiental de la C. Valenciana. D'aquesta manera, iniciem el camí cap a la **neutralitat climàtica** *.

Jornada de formació dels Tècnics d'Educació Ambiental de Parcs Naturals en el CEACV

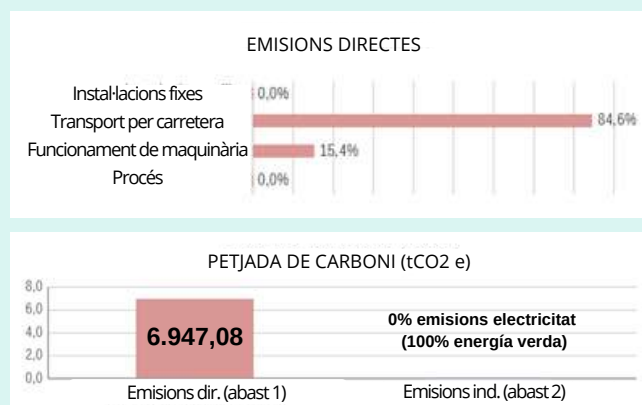
*Neutralitat climàtica:

Les emissions netes de gasos d'efecte d'hivernacle s'equilibren i són iguals o menors a les quals s'eliminen a través de l'absorció natural del planeta.

L'objectiu de la jornada va ser la formació i anàlisi de la metodologia per a fer un seguiment de les **emissions de CO₂** dels Parcs Naturals de la C. Valenciana.

El primer pas per a la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle és conèixer el seu **origen i quantitats**, per a reduir consums, canviar hàbits, optar per energies renovables, etc.

I aquest ha sigut el nostre primer gran repte: hem calculat i presentat la nostra petjada de carboni 2021 el mes de desembre passat en el registre de **L'Oficina Espanyola de Canvi Climàtic**.

A partir d'aquest any 2023, el treball s'està centrant en l'anàlisi de la petjada, en la posada en marxa de les accions per a la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle de cadascun dels equipaments dels parcs, i en la comunicació ambiental.

Compromisos adquirits:

- Reducció de l'1% del consum anual d'electricitat en les oficines del Parc.
- Reducció de l'1% anual de combustibles en els vehicles utilitzats per brigada i educadors del Parc Natural.

COMPROMÍS DE PERCENTATGE DE REDUCCIÓ: 1% de reducció anual. Total, 5% de reducció des de 2022 a 2027, equivalent a 347,35 tones de CO₂

XARXA BIOCLIMA

SEGUIMENT DE LA BIODIVERSITAT

La Xarxa de Seguiment de la Biodiversitat, Xarxa Bioclima, és una iniciativa pública que pretén **estudiar la resposta de la biodiversitat enfront del canvi climàtic** en diversos ecosistemes terrestres típics del territori valencià. Per a fer-ho, s'estableix una **xarxa de parcel·les d'observació permanent** (punts de mostreig amb coordenades geogràfiques fixes) majoritàriament situades als Parcs Naturals.

En el cas de Chera-Sot de Chera, en 2020 es van implantar 6 parcel·les en hàbitats d'interés comunitari per a estudiar els canvis de composició i fenologia en les comunitats d'organismes que coexisteixen en un lloc determinat.

Tècnics del projecte seleccionant una parcel·la

Els efectes del canvi climàtic sobre la biodiversitat són molt complexos. Per això, les dades a curt i mitjà termini són sovint insuficients per a comprendre el conjunt dels efectes, per la qual cosa gràcies a aquestes xarxes de seguiment de comunitats biològiques i de la seua biodiversitat, **a llarg termini, podem tindre una major capacitat d'anàlisi.** Els tècnics del parc natural col·laboren amb aquest projecte prenent dades climàtiques dels sensors col·locats en cada parcel·la i aquesta primavera es va començar també amb el registre de canvis fenològics.

Foto del sensor

JORNADA VINCLES

DIFERENCIACIÓ DE LA QUALITAT AMB LA MARCA
"PARCS NATURALS DE LA COMUNITAT VALENCIANA"

El 2 de març de 2023 va tindre lloc en el Centre Socio-cultural de Chera, la Trobada d'Emprenedoria de Municipis Rurals VINCLES en l'àmbit territorial del Parc Natural de Chera- Sot de Chera.

L'objectiu d'aquesta trobada va ser posar en contacte professionals i altres entitats per a potenciar la xarxa de contactes, enfortir la col·laboració entre ells, dinamitzar els mercats locals i, en definitiva, crear sinergies perquè siguen més competitius.

En aquesta jornada organitzada per la **Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP)**, a la qual van assistir més de 30 persones, es van donar detalls de com sol·licitar ajudes per a l'emprenedoria rural, el procediment d'obtenció, ús i benefici de la marca Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana i la ponència de tres casos d'èxit d'empreses certificades de la zona. En aquest context, es va posar de manifest la rellevància de la Marca Parcs Naturals per a impulsar, divulgar i posar en valor l'activitat social i empresarial de les empreses locals en els municipis de la comarca i dins del Parc Natural de Chera-Sot de Chera.

A més, es van exposar **mostres dels productes naturals i artesans de la marca Parcs Naturals**, així com de les **empreses de turisme de naturalesa** que ofereixen tant allotjaments com multitud d'activitats en l'àmbit del parc natural. Vam acabar la vetlada amb una taula redona per a realitzar consultes als ponents, amenitzada amb productes artesans i de qualitat de la zona.

DIA DE L'ARBRE 2023

Contacontes "El xiulet viatger" a Chera

Per a commemorar el Dia de l'Arbre de la Comunitat Valenciana, que es celebra tots els anys el 31 de gener, vam realitzar 2 activitats amb els col·legis rurals del parc natural.

En totes dues activitats, primerament vam contar el conte del xiulet viatger, per a explicar la importància que tenen els arbres i el motiu de que alguns d'ells siguen de fulla caduca i la perden a l'hivern, mentre que els de fulla perenne com el teix o el pi, la mantinguen tot l'any.

Després del contacontes, ens vam disposar a **plantar un total 150 arbres** entre Chera i Sot de Chera.

En la jornada de Sot de Chera, vam plantar a la vora del riu Sot espècies autòctones de ribera com xops, lledoners, salzes o baladres, mentre que a Chera vam plantar sota l'ombra carrasques, arboços i llentiscles.

Jornada de plantació amb l'AMPA, CRA El Tejo, agents mediambientals i brigades de l'ajuntament i del parc natural.

ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

FIRA DE L'EMBOTIT DE REQUENA

El cap de setmana del 10 al 12 de febrer vam estar en la **XXVIII edició de la Mostra d'Embotit Artesà i de Qualitat de Requena**.

Cartell de l'event

En un estand del Recinte Firal, vam oferir informació sobre els dos espais naturals protegits de la comarca: el **Parc Natural de Chera-Sot de Chera** i el **Parc Natural de les Hoces del Cabriel**.

En total, es van acostar a l'estand a rebre informació **261 persones** durant tot el cap de setmana.

Estand de Parcs Naturals en el recinte Firal

En el nostre estand, a més de la informació sobre el patrimoni natural i cultural dels nostres espais protegits, els visitants van poder trobar mostres dels productes naturals i artesans de la **marca Parcs Naturals**, així com de les empreses de turisme de naturalesa dels parcs naturals.

Informant sobre la marca Parcs Naturals

FIRA DE MUNTANYA TIERRA BOBAL A CHERA

Jornada d'ús i maneig de cadires Jöelette

Ruta guiada pel barranc De l'Aigua i reintroducció d'ofegabous

El passat 1 i 2 d'abril es va celebrar la primera edició de la Fira de la Muntanya de Tierra Bobal. Aquesta fira, que s'espera que anualment es celebre en cadascun dels municipis d'aquesta mancomunitat, va tindre la seua primera seu a Chera.

L'ajuntament de Chera, al costat de la Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana (FEMECV) van ser els encarregats d'organitzar un cap de setmana replet d'activitats entre les quals destaquem la marxa nòrdica, escalada, orientació, rutes geològiques, interessants xarrades sobre meteorologia a la muntanya, prevenció de lesions, ús de cordes en senderisme, etc.

Al voltant de **350 persones** van assistir i van poder gaudir d'aquest esdeveniment per a tots els públics, sent molt nombrosa també l'assistència a les activitats que va realitzar el parc natural. Aquestes van consistir en una **jornada d'ús i maneig de cadires Jöelette** amb FEMECV, una **visita guiada al museu geològic** de Chera i dues rutes interpretades pel barranc De l'Aigua per a acabar amb una explicació sobre el **projecte de reintroducció d'ofegabous** (*Pleurodeles waltl*) i posada en llibertat de 13 exemplars criats en captivitat.

Nombroses casetes d'associacions, clubs esportius i empreses locals, a més de tastos i vins d'honor van amenitzar la jornada.

VOLUNTARIAT DE MANTENIMENT DE SENDES

Al llarg dels últims anys, els representants de la Junta Rectora del Parc Natural s'han reunit en múltiples ocasions per a tractar diversos temes de rellevància al parc.

Durant els mesos de febrer, març i abril d'aquest 2023, com a resultat, es van concretar diverses accions en les quals s'han coordinat diferents col·lectius presents al nostre parc natural, l'afany del qual ha sigut la **millora de la xarxa local de sendes**, algunes de les quals necessitaven una actuació urgent, a causa de l'erosió per motius tant antròpics com naturals.

Per a fer-ho possible, el primer pas va ser aconseguir la col·laboració i assessorament de l'associació **ENDUROLAND MTB**, amb dècades d'experiència en la restauració i manteniment de sendes de muntanya.

D'aquesta manera, el 24 de febrer vam realitzar una visita a Olba i Puebla de Arenoso, on aquesta associació fa els seus treballs habituals al medi natural. Els participants en aquesta jornada van ser el director, brigada, i tècnics d'educació ambiental del parc, brigades de manteniment dels Aj. de Chera i Sot de Chera, clubs esportius locals i l'associació de ciclistes ACIMCOVA.

Inici de la sendera de La Vereda (Chera), abans de la seua restauració

Explicació in situ de les tècniques de restauració de sendes de muntanya (Puebla de Arenoso)

VOLUNTARIAT DE MANTENIMENT DE SENDES

Després de motivar-nos amb l'exemple, vam decidir passar a l'acció: en la Comissió d'Ús Públic vam acordar organitzar **2 jornades de voluntariat** de manteniment de sendes en La Vereda (Chera) i el PR/CV-414 o senda de La Meona (Sot de Chera), al març i abril respectivament, amb la col·laboració dels ajuntaments de Chera i Sot de Chera, Club Deportivo Ropé, Club Deportivo Barranco, Club Deportivo de Montaña Ribazo Trail i representants de ACIMCOVA.

Prèviament, el gerent d'ENDUROLAND MTB (Vicent Reig) va realitzar una visita a la zona, on ens va assessorar sobre les **tècniques de restauració** més adequades a aplicar.

Col·locació de travessers de fusta a manera d'escalons en la senda

Instal·lació d'obstacles amb varetes corrugades sobre roca en la senda de La Vereda (Chera)

A més, es van sumar altres voluntaris veïns del parc i d'altres municipis de la província de València, amb ganes de col·laborar.

Gràcies pel vostre treball!

Foto de grup dels voluntaris de Sot de Chera (PR/CV-414, La Meona)

Foto de grup dels voluntaris de Chera (La Vereda)

JORNADA DE BIOCONSTRUCCIÓ AMB CANYES. CREACIÓ DE L'OBSERVATORI D'OCELLS, BUSEO

El passat 9 de febrer es va celebrar en el Centre d'Interpretació del Parc Natural de les Salines de Santa Pola la Jornada d'Intercanvi d'Experiències de Parcs Naturals, a la qual van assistir 65 persones entre personal de brigades, tècnics d'educació ambiental i directors de diferents parcs naturals.

En aquesta jornada, els tècnics i brigada del PN de les Salines de Santa Pola van realitzar 4 tallers en els quals ens van mostrar diferents tècniques de **bioconstrucció amb canyes** i altres materials, per a millorar les instal·lacions d'ús públic i accessibilitat.

Assistents a la jornada, durant la presentació

Al llarg del matí, es van impartir els següents tallers:

1. Taller d'arcs de canyes (Canyaviva).
2. Taller de dom geodèsic amb canyes.
3. Taller de tanca de canyís.
4. Taller de tallacamins amb restes de podes.

De tots els tallers, el de fabricació d'arcs amb canya comuna ens va semblar molt interessant de replicar al Parc Natural de Chera-Sot de Chera. I durant els pròxims mesos, es va anar gestant la idea.

Arcs fabricats en el taller de canyes, en el CI del PN de les Salines de Santa Pola

Vam crear així l'àrea de descans i **observatori d'ocells aquàtics de l'illa de Buseo**, situat en la baixada de l'embarcador de l'embassament de Buseo per Las Ubielas.

Procés de construcció

Resultat final

TREBALLS DE DESBROSSAMENT I ELIMINACIÓ D'INVASORES

Eliminació d'invasores en Fuente del Ramblizo

Al llarg d'aquests mesos, es fa necessari el treball de desbrossament i eliminació d'espècies invasores com la **canya comuna** (*arundo donax*) que realitza la brigada del Parc Natural. En alguns punts pròxims al riu, el rebrot constant d'aquesta persistent espècie vegetal fa que si es descuren les labors d'eliminació, més endavant siga molt més complicat escometre aquestes tasques.

D'aquesta manera, i per a evitar que prolifere aquesta **espècie invasora**, la brigada realitza tasques de vigilància per a detectar nous rodals que hagen rebrotat, i programa desbrossaments periòdics per a l'eliminació d'aquesta espècie que competeix amb la vegetació riberenca mediterrània pels recursos existents.

Remolc amb depòsit d'aigua per a regs

REGS DE MANTENIMENT

Després de fer repoblacions forestals, es necessita garantir al màxim la supervivència de les espècies plantades. Per això, i de manera puntual al llarg de l'any (moments de **sequera persistent**), la brigada del Parc Natural realitza regs de manteniment en les plantacions noves.

En ser tan sec el final de l'any 2022 i principi de 2023, s'ha fet necessària aquesta tasca. Malgrat que algunes zones són de difícil accés, amb l'ajuda d'un remolc es trasllada el depòsit d'aigua per a poder proveir a tots els planters.

D'altra banda, es fa un manteniment i revisió periòdic de mànegues, tubs i sistema de reg en general.

Om amb protector, acabat de regar

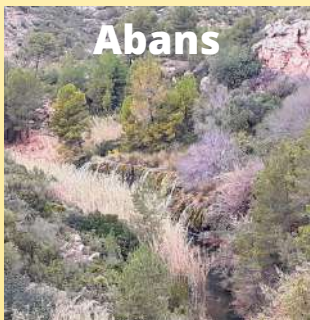
notícies

PILETES IBERES A SOT DE CHERA

Vam registrar el mes d'abril passat unes piletes **d'època ibera** al terme municipal de Sot de Chera. Aquests llocs eren utilitzats per a l'elaboració de **vi** amb dues cubetes diferents per al trepitjat del raïm i la decantació del vi.

FI DEL PROJECTE D'ELIMINACIÓ DE CANYES EN EL RIU SOT

Abans

Després

En 2020 va començar el projecte FEDER de restauració dels hàbitats d'interés comunitari "**Bosc de galeria i matolls riberencs**" en el riu Sot o Reatillo. Després de 3 anys de treballs en els quals es van col·locar lones negres sobre els rodals de canyes triturades i posterior plantació d'espècies autòctones de ribera, es dona per finalitzada l'obra. El futur èxit i manteniment d'aquestes zones de ribera restaurades dependrà de tots nosaltres.

PUBLICACIÓ EN LA REVISTA MUNDO ARTRÓPODO

En l'últim número de la revista d'entomologia i aracnologia ibèrica "**Mundo Artrópodo**" podràs trobar l'interessant article amb el qual col·labora el Parc Natural de Chera-Sot de Chera (**pàgina 54**)

En ell es detalla com duem a terme al llarg dels últims anys els censos de papallones amb el programa internacional European Butterfly Monitoring Scheme, com es va crear el nostre Oasi de Papallones, el Projecte d'Educació Ambiental "**Insectes, un món en miniatura**" i molt més.

NOVA PLANTACIÓ DE TEIXOS EN EL BARRANC DE LAS BOMBAS, CHERA

El març passat vam col·laborar amb el **Centre d'Investigació i Experimentació Forestal de la Comunitat Valenciana** en una activitat de voluntariat de plantació de diverses espècies en el barranc de Las Bombas (Chera). L'espècie principal que es va plantar va ser el **teix**, encara que també es van plantar **freixes, aurons, arboços, i serbals**. Van participar voluntaris del Banco Santander, l'empresa Milar, i la Fundació Global Nature.

Col·labora amb nosaltres

Si vols donar la teua opinió o que publiquem les teues fotos del Parc Natural.

Anima't i posa't en contacte amb nosaltres:

parque_cherasotdechera@gva.es

Sabies que...?

A Espanya hi ha més de 1.000 espècies d'abelles, i no totes elles fan ruscós.

Com és el cas d'aquesta abella roja mediterrània (*Rhodanthidium sticticum*) que utilitza les closques de caragol per a la seua nidificació.

OFICINA DEL PARC NATURAL DE CHERA- SOT DE CHERA

TELÈFON MÒBIL: 606 857 028

TEL. OFICINA CHERA: 961 839 610

TEL. OFICINA SOT DE CHERA: 961 839 620

EMAIL: PARQUE_CHERASOTDECHERA@GVA.ES

PÀGINA WEB: WWW.PARQUESNATURALES.GVA.ES/ES/WEB/PN-CHERA-SOT-DE-CHERA

Horari: 9:00 a 14:00 h, dilluns a divendres.
Consulteu abans de fer la visita.

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
veu

parc natural
de chera-sot
de chera

Edició: Equip tècnic del Parc Natural de Chera -Sot de Chera
Paula Poveda, Diego Sánchez i Laura Hernández